

Poua Vella de la Franquesa

Moià

Ubicació

Comarca: Moianès
Lloc/Adreça: A sota de la Masia de la Franquesa.
Emplaçament A uns 100 m de la riera de Castellnou.

Coordenades:

Latitud: 41.7949
Longitud: 2.10046
UTM Est (X): 425263
UTM Nord (Y): 4627396

Classificació

Número de fitxa 08138 - 148
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle XVII
Any 1625
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Caldria consolidar els murs per evitar esllavissades.
Protecció Inexistent
Número inventari Si, IPA , n° 74, ACCN 16742
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 08137A008000050000IR
Autoria de la fitxa Cristina Casinos
Data de registre de la fitxa: dv., 13/07/2018 - 02:00

Descripció

Es tracta d'un pou de glaç poc usual i de gran interès en comparació als de la zona perquè a diferència dels altres, aquest és una construcció subterrània de planta rectangular (10 x 5,90 m) coberta per una volta de canó reforçada amb set arcs feixons dels quals només en queden quatre dempeus. Orientat de nord a sud amb una superfície d'uns aproximadament 55 m².

Està recolzat amb columnes adossades de 3 m d'altura cadascuna, L'altura total de la construcció és de 6,20 m.

Possiblement els accessos eren obertures que hi havia a la part superior.

Observacions:

Podia emmagatzemar 270 m³.

A l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya és denominada: Poua vella de la Franquesa.

Història

Els pous de gel es van construir i van obtenir la seva màxima rendibilitat en el decurs dels segles XVII, XVIII i part del s. XIX quan la fabricació i comercialització de gel era una gran i bona inversió i font de ingressos. No obstant durant la 1a meitat del s. XX alguns pous van continuar funcionant malgrat l'aparició de l'electricitat i del gel artificial.

Els últims pous en funcionament ja no comercialitzaven sinó que produïen per consum propi.

Les condicions necessàries per a la construcció d'un pou de gel són: la proximitat a vies de comunicació, amb llocs de consum no gaire allunyats i la seva instal·lació en llocs de fortes glaçades i bones aigües. El gel es recollia a l'hivern a les basses o rieres properes al pou. Es tallava en blocs i s'emmagatzemava per capes recobertes de palla, vegetació i fragments de gel trossets fins que a l'estiu i segons la demanda, s'anava extraient i era transportat en sàrries també cobertes de palla. Aquesta neu o gel s'utilitzava per conservar aliments, pel transport d'aquests, en algunes manufactures gastronòmiques com ara gelats, orxates... i també amb finalitat mèdica i terapèutica.

La comarca natural del Moianès havia estat una de les principals productores de gel natural junt amb el Montseny. Proveïa Barcelona.

Segons C. Candi en els municipis de Moià, Sant Quirze de Safaja i Castellterçol hi va haver més de 20 pous de glaç en funcionament el s.XVIII.

La Poua Vella, propietat de la masia Franquesa, va ser construïda a instàncies de Mn. Jaume Gònima, rector de Marfà, qui l'explotà fins l'any 1637 en que va ser venuda al negociant de Moià, Pere Mas. Posteriorment va passar a ser administrada i arrendada per mans de la "Causa Pia de Moià".

L'any 1897 la poua és arrendada a la societat barcelonina anomenada Font Albiñana y Cia qui comercialitzava amb la ciutat i que deixarà el negoci l'any 1815 en veure que no és rendible.

A partir de llavors és quan la Poua Vella de la Franquesa ja no es va tornar a reomplir de glaç i va romandre abandonada junt amb la poua nova fins que van ser explotades novament entre 1892 i 1915.

Bibliografia

Consorci del Moianès (2006); Fullet "Arquitectura Preindustrial al Moianès". Moià.

Gallardo, A (1933); " El glaç natural, una indústria que desapareix". Butlletí del centre excursionista de Catalunya. Club Alpí Català. Any XLIII. N° 455.

Generalitat de Catalunya (2008); www.cultura.gencat.net/invarquit

Perarnau i Llorens, J (1992); Els pous de glaç de la comarca del Bages. Assaig d'interpretació i localització.

5. Quaderns. Manresa.

Sarri i Plans, A; Sarri i Plans, G (1988); Servei del Patrimoni Arquitectònic. Generalitat de Catalunya.

Barcelona. Fàbrega, Albert (2013): Pous de Glaç. Sant Vicenç de Castellet: Farell

